

I have a dream, zicea cândva dr. Martin Luther King… inspirat, militant, înflăcărat și sumbru-trist în fața a 250.000 de oameni… iar acele cuvinte au reverberat în societate, în milioane de suflete: era atunci momentul acelor vise. Discursul lui atingea subiectele majore care frământau societatea acelei perioade.. iar mass media a dus la răspândirea mesajului care nu mai putea să fie stopat. Cuvintele lui au pătruns în sufletul milioanelor de oameni și după ce el a fost ucis, asasinat, iar ideile acelea se vor răspândi în continuare. Excelența oratorică nu este însă îndeajuns… premiza pentru efecte era faptul că acele idei erau pre-existente în multe, foarte multe suflete umane. A existat până recent și Visul American, care pe zi ce trece a devenit un coșmar: stilul acesta este un dezastru nu doar pentru amerindienii închiși în rezervații – cei care au supraviețuit Holocaustului American produs de omul creștin și alb; este un dezastru nu doar pentru cei non-americani care sunt brutal deposedați de resursele naturale pe care le mai aveau și de care depindea existența lor umană… iar dacă au comentarii pot să le exprime sub tortură la Guantanamo Bay; dar culmea, acest Vis American a devenit coșmar până și pentru cetățenii americani obișnuiți, care sunt supravegheați, ascultați, înregistrați, îndatorați și aflați în faliment… iar statul este din ce în ce mai îndatorat și el și mai lipsit de perspective de sustenabilitate. Nu acesta era visul pe care îl aveau americanii, cel care zicea de bunăstare, fericire și libertate. Modelul capitalist-corporatist, care avea succesuri' temporare, a arătat ce poate să facă pe termen mediu sau mai lung. Este nevoie de un nou vis, al sustenabilității ecologice a civilizației umane… implementabil atât la nivel global cât și regional, local. Dar cine să creeze acest vis nou? Încetul cu încetul… sau mai repede decât ne așteptam, consecințele lipsei de sustenabilitate ecologică încep să se manifeste prin consecințe economice, sociale, politice care apar în diferite locuri: prea mulți oameni pe Planeta asta, prea puține resurse, lupta pentru preluarea acestora, războaie, devastarea resurselor și epuizarea lor, îndatorarea familiilor/ statelor, falimente în serie… comunități uriașe în criză și în imposibilitatea de a continua stilul de existență anterior. Din păcate, pe acest model falimentar se bazează actualmente întreaga noastră civilizație, ceea ce nu este bine. Desigur, stilul de viață promovat de "visul american" al libertinajului economic, al deregularizării, bazat pe jaf și agresiune, pe socializarea pierderilor și capitalizarea profiturilor… nu putea să continue la nesfârșit… iar acum cei manipulați care credeau în aceste fantasmagorii se ascund printre betoanele în degradare ale Detroitului… cândva simbol al industriei de mașini din America, azi o catastrofală realitate cu rol de exemplu al mizeriei postmoderne civilizate. "Visul American – încă un vis spulberat."… la fel și visul grecesc, visul japonez, visul francez șamd… pesimismul este exacerbat în "societățile de consum" care acum sunt mari consumatoare de antidepresive și afectate de flagelul sinuciderii. Declinul acestui model poate să fie văzut în aspectele economice, în erodarea suportului ecologic de care sunt dependente, în atmosfera socială, în schimbările petrecute în societate… inclusiv în societatea civilă. „Încă un vis spulberat." Așa începea să îmi relateze un coleg și prieten faptul că unul dintre apropiații noștri din mișcarea de mediu de pe la noi, a devenit un angajat al unei mari firme multinaționale care se ocupă de produse din lemn… rezultate, evident, din tăiere de pădure. O altă ființă mai

eminentă de la un ONG de mediu care lupta contra schimbărilor climatice produse de CO2, este acum angajată la o firmă care se ocupă de extracția și comercializarea produselor din țiței. Acestea sunt doar niște exemple, iar interferențele dintre corporații și persoane mai capabile din ONGuri de mediu… devin din ce în ce mai evidente… și pare că sunt inevitabile. De ce se întâmplă asta? Te întrebi… cine mai poate rămâne liber și până când? Modul în care se susținea mișcarea de mediu a ajuns unul profund aberant, iar “oamenii de mediu” trecuți de prima tinerețe, caută modalități de supraviețuire și prosperitate individuală… caută propria salvare, lăsând ca dezastrul de mediu să se adâncească din ce în ce mai tare, cu ale ei consecințe sociale și politice inevitabile.

Dar cum e cu sustenabilitatea ecologică de pe la noi? Cine poate să o analizeze? ONGurile de mediu se joacă într-un perimetru desemnat, cum ar fi o groapă cu nisip pentru copii. Acolo ele se pot manifesta liber: sunt alocate chiar finanțări pentru a le atrage pe acest domeniu controlabil, pentru a le asigura săpăligă, lopățică, găletușă și greblă de plastic pentru ca ele să se poată juca și să nu scoată privirea în afara zonei desemnate. Eventuale succese ONGistice sunt în zone periferice, lipsite de prea mare relevanță, precum stabilirea culorii gardului până unde au ele voie să iasă… Rare sunt excepțiile, extrem de rare și din ce în ce mai rare, iar la nivel de peisaj, infinitezimale, nesemnificative sau imposibil de perceput. Oricum, în privința declinului diversității biologice la nivel regional sau global, în îndepărtarea din ce în ce mai mare de sustenabilitate, situația este evidentă.

În vederea creării de experiență și succes, a fost favorizată finanțarea de acțiune locală marginală (curățirea de gunoaie, plantarea de copăcei) față de creativitatea intelectuală și comunicarea pe subiectele strategice… vitale. În acest fel, mișcarea de mediu a ajuns la situația aberantă când este privită la nivel de societate ca un fel de gunoier care “va aduna mizeria după cei care au ieșit la pădure”. O uriașă groapă “ecologică” se va înființa la marginea localității X, unde vor fi aruncate toate gunoaiele. O vidanjă plină pe “promisiuni electorale” are inscripționat ceva despre Ecologie. Se creează voluntar sau involuntar impresia că ecologia se ocupă cu gunoaie și cu dejecțiile-umane (…..) în cantitate cât mai mare, că ecologiștii au o pasiune specială pentru domeniul scatologiei. Ecologia și ecologismul sunt astfel orientate către periferie, inclusiv în percepția publică generală.

Deciziile adevărate, pe subiecte semnificative, sunt luate de mafiile financiar-politice, cu totala ignorare a societății civile. Miniștrii ajung să fie puși sau schimbați de aceste mafii. Guverne formate din politicieni-marionetă sunt la cheremul unor grupuri de interese financiare, care decid ce și cum se întâmplă… desigur doar în interesul lor imediat. Cum se pot apăra comunitățile umane în fața hrăpăreței nemărginite a corporațiilor transnaționale care se luptă pentru extragerea de profit cât mai mare, indiferent de dezastrul ecologic și social care este lăsat după "intervenție"? Faptul că sistemul nu este sustenabil, faptul că oamenii sunt cocoșați de impozite aberante și înglodați în datorii ce distrug familii… decizii care distrug nenumărate vieți umane, faptul că viitorul este amanetat, faptul că se distruge substratul natural de care suntem dependenți în toate privințele existenței noastre… nu mai interesează nici pe afaceriștii de succes și nici pe imbecilii de politruci care falimentează viitorul uman pe această Planetă… la nivel local, regional și global.

Deși prin anii 1990 se consolidau pe la noi niște centre de gândire ecologică/ ecologistă, destul de viguroase și performante prin acele momente de eliberare de sub dezastrul dictaturii comuniste, acestea au avut o viață-reală destul de scurtă. Societatea civilă postcomunistă a fost (re)creată/ susținută de programe de finanțare din exterior. Era un stil de abordare care spera să creeze bazele pentru o entitate auto-sustenabilă care să poată exista autonom, fără susținere dinspre societatea vestului. Dar pentru asta, era nevoie de o dezvoltare socială locală, care să producă un context social-cultural și economico-financiar care să permită susținerea unor ONGuri locale non-dependente politic și economic. Cât timp a existat o susținere financiară din partea unor țări ale vestului, aceste firave ONGuri au putut dezvolta ceva capacitate și funcționalitate, și aveau niște speranțe de viitor. Au apărut niște lideri locali și regionali, apți să analizeze variate subiecte din punct de vedere ecologist, ecologic și al sustenabilității. Era în perioada entuziasmului postcomunist, când oamenii (mai) aveau încredere în mecanisme democratice și în ideea de interes general, în viitorul mai uman și în ideea prezumată (fără bază) că în principiu, binele învinge. Adică, era o perioadă de mare naivitate a unor tineri intelectuali. Desigur, democrația-teoretică era prezentată ca un fel de splendoare, cea mai bună dintre variante… fiind similar cu comunismul care era teoretic perfect. Numai că practica le omoară. Doar cei foarte pesimiști puteau să prevadă mafiotizarea societății, care a urmat. Democrația-reală a devenit atât de aberantă încât multe întrebări nu mai pot să fie ridicate, în măsura în care nu dorești să ajungi o victimă colaterală a mașinăriei

ucigașe. Adică, poți ridica acele întrebări, dar acasă, pe cât posibil când ești singur… dar și atunci există ceva monitorizare. Recent am auzit că un cunoscut care a comentat ceva în legătură cu o anumită microhidrocentrală din Maramureș, a fost amenințat cu bătaia/ bătaia soră cu moartea.

Instaurarea dictaturii capitaliste a pus capăt firavei societăți civile de pe la noi. Odată cu aderarea la structuri europene și euro-atlantice, suportul financiar mai direct și mai rezonabil din punct de vedere al birocrației, acordat pentru a susține crearea și consolidarea unei societăți civile locale, încetul cu încetul a dispărut ca în ceață. Au rămas 2 paie pentru 10 măgari. Societatea vestului a devenit și ea falimentară între timp, îndatorată până peste cap cu uriașe datorii de triliarde de dolari/ euro, cu mai multe zone/ state aflate în dezastru financiar și faliment economic, șomaj și lipsă evidentă de sustenabilitate imediată. În schimb există multe strategii pompoase lipsite de orice contact cu realitatea. A urmat nu doar abandonarea societății civile de pe la periferiile zonei de influență, dar și o masivă jefuire a acesteia prin firme deținute de vestici, preluarea resurselor din zone marginale pentru a menține încă o vreme funcționalitatea centrelor energofage-luminate și pline de ifose bruxeleze, etalate pe varză murată. Deși pot exista niște finanțări europene accesibile teoretic pentru societatea civilă de pe la noi, ele sunt intermitente, incalculabile, concurența pentru ele este din ce în ce mai mare (inclusiv cu entități mai specializate din vest, ori cu firme de consultanță sau variate pseudongeuri, care au nevoie de orice resurse pe “seceta” instalată) și în consecință, a baza existența umană a unor ONG-iști locali pe aceste resurse atât de fluctuante și nesigure, este un risc prea mare pentru oamenii mai inteligenți, care nu mai au naivitatea tinereții… și care eventual au și o familie. Întreruperea finanțării/ susținerii a creat o situație de criză profundă… ai putea zice un dezastru. Apare imediat varianta compromițătoare de a persista din finanțări de tip green-washing. Aceste ONGuri locale nu prea mai pot exista cât timp sunt non-afiliate (vizibil sau invizibil) diferitelor structuri mafiote interesate de exploatare de lemn, vânătoare, ciment, țiței, eoliene, microhidrocentrale și alte mizerii denumite energie „verde” șamd… exploatare de diferite feluri și distrugerea urmelor de natură încă existentă. În acest fel, în loc ca sectorul civil să se dezvolte și să se întărească, el a devenit mai marginal, din ce în ce mai periferizat, pierzând oamenii de valoare, devenind mai incapabil de a avea o prezență publică vizibilă, sau de a influența deciziile în direcția sustenabilității ecologice. Eventual, mișcări ale societății civile pot să fie exploatate de mafii care luptă unele contra altora, pot eventual să fie utile politic în cazuri precum Canalul Bâstroe șamd. Consecințele dezastruoase ale situației se văd la tot pasul.

Consolidarea unor grupuri de interese/ mafii focalizate pe diferite domenii, lemn, energie, infrastructură șamd, a dus la un dezechilibru uriaș între resursele de care dispuneau aceste mafii și plăpânda societate civilă care trebuia „să supravegheze” aceste domenii. “Câinele de pază al Democrației”, cum este uneori denumită societatea civilă, a ajuns o jigodie jerpelită, lihnită de foame, care nu mai reprezenta nici un fel de problemă pentru structurile mafiote transpartinice, transnaționale. O problemă fundamentală a societății civile era accesul la resurse, iar fără susținere financiară consecventă, aceste entități erau în incapacitate de a exista la mod stabil și a se dezvolta… cu excepția unor programe voluntare din ce în ce mai lipsite de vigurozitate. Dacă ai compara imaginea pe care o avea societatea civilă despre viitorul ei, cu realitatea zilelor actuale, ai constata o diferență enormă… ea este o palidă umbră a ceea ce era în urmă cu 10-15 ani și un zero barat față de ce spera să devină. Organizațiile au devenit rând pe rând mai vlăguite, mai incapabile, eventual păstrând ceva aparență de funcționalitate, dar fiind din ce în ce mai departe de iluzia de a avea o funcție în societate, capacitate de analiză, capacitate de influență, capacitate de mobilizare, rol de catalizator al sustenabilității ecologice a societății șamd. Există și câteva excepții, mai mult persoane decât organizații puternice, dar ele sunt atât de rare încât nu reprezintă mare lucru în realitatea socială, economică și politică actuală.

Resturile ce persistă din cândva juvenila și viguroasa societate civilă de pe la noi sunt acum marginalizate, împinse spre adunarea selectivă a gunoaielor de pe la margine de pădure și la plantarea de copăcei (de multe ori specii exotice, uneori chiar invazive… dar cele care sunt cele mai ieftine și recomandate de silvicultori lipsiți de encefal funcțional… adică niște situații hiper-aberante); astfel de activități nu interferează în nici un fel cu marile domenii de interes precum managementul pădurilor, managementul ecosistemelor acvatice, reconstrucția ecologică la nivel de peisaj, domeniul energetic și alte subiecte strategice legate de sustenabilitate. Subiectul Roșia Montană a fost o luptă de uzură, și continuă să fie, încă. Orice ar fi, degradarea generală a peisajului se produce în pas accelerat, acum când suntem (ne)fericiții marginali din Uniunea Europeană. Câte un circ local cu niște arbori tăiați, sau cu amplasarea unei anumite microhidrocentrale, nu au capacitatea să atingă măcar superficial acțiunile mafiilor pădurii sau energiei “verzi”, ce să mai zicem de intrarea la profunzimea fenomenelor și eventual stoparea agresiunii destructive asupra naturalului care se mai păstrează cumva prin peisaj. Mai mult decât atât, nu prea mai există energia internă în această societate civilă, de a încerca măcar să se implice în analiza subiectelor de mediu. Această abandonare și apatie este consecința atâtor lupte pierdute în ultimii 20 de ani și a unor prea rare ocazii de reușite, măcar temporare… un fel de război defensiv în fața unor mafii din ce în ce mai copleșitoare. Cum pot oamenii pe baze voluntare să se lupte cu mafii structurate, cu

interese uriașe, atât economice cât politice, care mișcă ușor miliarde de euro… cei care dețin canale de comunicare, mass media etc? Ce șanse de reușită există la modul real? Zero sau ceva ce tinde asimptotic spre asta?

Ceea ce se derulează acum este un genocid agresiv care distruge diversitatea biologică, eradicând rând pe rând populațiile locale ale sutelor și miilor și zecilor de mii de specii “de la cele mai banale până la cele mai rare”, ducând și la dispariția globală a multora dintre acestea la o rată care a fost produsă doar de cataclisme precum un impact de asteroid. Sturioni, carnivore mari, reptile, amfibieni, acvile, fluturi de variate feluri… plante rare sau comune… cad rând pe rând pradă ierbicidelor, pesticidelor, vânătorii, distrugerii habitatelor, desecărilor, defrișării de pădure, a diferitelor acțiuni umane care mai de care mai nimicitoare pentru ele. Impactul civilizației umane asupra biosferei este echivalent cu un impact de asteroid care nimicește ecosistemele, o molimă globală care distruge de la recifii de corali la pădurile amazoniene, de la stepele dobrogene la sturionii din Dunăre și la pădurile virgine din Carpați. Doar că omul este dependent de aceste ecosisteme… fiind astfel în derulare o măreață sinucidere a civilizației umane.

I Have a Dream… zicea Martin Luther King. Visul lui era visul multora dintre cei care îl ascultau… deci acel vis era visul adecvat momentului. Cred că ar putea să fie multe de învățat de la el… în domeniul excelenței în retorică,… dacă ar exista cine să aibă puterea… Când constați ce admirabilă capacitate de adaptare a stilului avea… discursul adecvat pentru context, capodopere ale prezenței la o întâlnire a maselor de oameni, ori un discurs la un talk-show televizat, sau modul de a vorbi când își exercita activitatea de pastor, rostind abil și cu efect un discurs socio-religios… El putea exprima clar ce înseamnă să trăiești în exil, oprimat în propria țară natală… Putea explica oamenilor cum nesupunerea civilă este refuzul aplicării unor decizii guvernamentale când conștiința ta zice că ele nu sunt juste. Este supunerea la Legi pe care le consideri (mai) universale decât niște decizii pe care le vezi ca fiind injuste. El explica cum tot ce a făcut Hitler era legal… chiar Hitler a adus acele legi care au însemnat uciderea maselor de oameni… Rezulta de aici că atunci când o lege adusă de niște oameni care se află la putere în contextul momentului, este în opoziție cu legi morale… ai obligația să o încalci. Martin Luther King povestea despre dezastrele temporare care nu trebuie să ne facă să ne pierdem credința în bine… Dacă nu ai ceva pentru care ai muri, nu ai nici pentru ce să trăiești. Ai murit când

refuzi să te ridici pentru cele ce contează. M. L. King vorbea și despre demnitatea umană care include și securitatea economică, fără de care nu există sentimentul de a fi om. Asta ar merita de două ori subliniat… Ne putem aminti cum Hitler, cel ales democratic, a adus dezastru pentru cei care l-au votat și pentru alții… Desigur, dacă vrei schimbare… asta înseamnă că te împotrivești mizeriilor produse de sistem prin deciziile celor care îl conduc către dezastru; dar ei, mafioții, se apără și te calcă în picioare… există riscul să ajungi la pușcărie, să te ucidă sistemul, așa cum a arătat că poate să o facă, oriunde, la orice oră, în orice țară, dictatorială sau pretins-democratică și plină de vise americane.

Bătaia de joc la care sunt supuse pe la noi până și ariile protejate declarate formal prin lege (Parcuri Naționale, Parcuri Naturale, Rezervații ale Biosferei, situri Natura 2000 etc), dezastrul petrecut de facto în acestea, precum și variatele reglementări legale care fac posibilă distrugerea la modul legal a acestor valori naturale… diferitele studii de evaluare a impactului făcute în mod incredibil și plătite de investitori care decid liber ce locuri să agreseze și să violeze, așa-zise consultări publice în care prezența societăți civile nu are nici un fel de efecte vizibile… a dus la pierderea încrederii oricărui om rațional în acest sistem legal… în care legile și deciziile sunt dictate de mafiile economico-politice. Este o mare bătaie de joc atât față de natură, cât și față de apărătorii naturalului și a sustenabilității ecologice a societății noastre. Ce se poate deduce de aici? Din toate acestea se poate trage măcar o concluzie importantă: traiectoria actuală duce la o dispariție a mișcării de mediu de pe la noi, sau o persistare penibilă în domenii marginale, prin mici grupuri de hobby de privitori de păsări care să le pună scorburi în parc, eventual ceva grupuri de consultanță, cercetare… În zonele de luptă, ale frontului care desparte pădurea virgină de zona defrișată, care desparte ultimele stepe de terenurile arate și chimizate… care face diferența dintre ursul viu și ursul împușcat… natura și sustenabilitatea rămâne fără nici un fel de apărători. Constați că organizațiile neguvernamentale erau funcționale cât timp a existat un suport financiar extern, relativ ne-hiper-birocratizat, orientat către atingerea de scopuri nu către crearea de tone de maculatură și rapoarte infecte și lipsite de sens. Tone și tone de rapoarte detaliate despre un Titanic aflat în scufundare. Societatea civilă a pierdut lupta cu mafiile economico-politice care dețin pârghiile decizionale: acum întreaga societate umană și viitorul ei se află la cheremul acestor structuri mafiote. Ce se mai poate spera?

Problema nu e că societatea civilă de pe la noi trebuie întărită, să zicem de 2 ori, sau de 10X,… că la stilul ei actual tot nu poate avea influența societală necesară pentru a avea niște efecte cât de cât vizibile și care să producă o schimbare fundamentală care este urgent necesară pentru a mai avea ceva șanse de sustenabilitate. Problema mai mare este că nu găsim țări în care societatea civilă să funcționeze așa cum ar trebui ea să își îndeplinească rolul pe care îl are în mod teoretic în orice stat democratic… Este nevoie deci de o altfel de abordare, o regândire a modului de acționare, o totalmente diferită strategie… ceva apt să funcționeze în contextul de azi și cel al viitorului previzibil… și să producă schimbare-eco în mentalitatea publică. Rezultă din toate acestea că este nevoie de un stil de abordare totalmente diferit, bazat pe dedicare totală, pe acceptarea riscurilor majore, pe autosacrificiu. Este nevoie de gândirea unui socio-ecologism care să aibă o componentă socială mult mai mare decât cea din mișcarea de mediu de până acum… care era focalizată mai mult pe bufnițe rare și balene, panda și alte chestii care nu înseamnă nimic pentru țăran și pentru țăranul ajuns deputat sau senator; este nevoie de o relevanță socială imediată și evidentă pentru marile mase de oameni, pe care un astfel de mod de abordare-eco să poată să îi mobilizeze. Există și acum premisa constituirii unei mișcări de mediu auto-analitice, conștiente de importanța ei și de miza ecologismului, apte de a își defini ținte strategice și a le transpune în practică prin resursele ei interne, neconvenționale. Ar trebui subliniat termenul – neconvenționale – deoarece abordările convenționale am observat ce au putut produce. Cred că este evident, un astfel de socio-ecologism nu are cum să fie o creație a unor mase de oameni inculți, ci poate eventual să fie produsul muncii unor genii creatoare, un fel de 12 apostoli de secol 21. Și acum există mase de oameni care au visul de existență umană sustenabilă (adică de existență, deoarece existența non-sustenabilă este clar ce înseamnă)… dar nu există un Martin Luther King care să formuleze acele idei la un mod zguduitor de coerent și inatacabil. Sau, este posibil ca marile mase înglodate în datorii și manipulate de reclame care împing la consum-nonsustenabil, să nu ajungă încă la înțelegerea mizei, a diferenței dintre sustenabilitate ecologică și non-sustenabilitate? Oricum, vine momentul când cineva va exclama: Regele este gol… nu are haine… și toți vor vedea realitatea. O astfel de abordare ar putea reprezenta o speranță, o cale de la joaca în nisip la socio-ecologie. I have a dream, zicea cineva la 28 august 1963, iar acele cuvinte au produs o mare schimbare în societate. Societatea noastră are nevoie de un nou vis, și poate de vreo 12 apostoli de secol 21, care pot să transpună ideile lor în ceva concept coherent, care să stea la baza unei civilizații umane sustenabile.

AUTOR: ©
dr. Peter Lengyel

PS. Cred că ar fi bine ca la această postare să pun cândva niște imagini oarecum neutre, precum un detaliu de la o pană de pasăre, niște scrijelituri pe o scoarță de copac, privirea unui copil și altele asemenea.